

**НАГЛАСИ И УПОТРЕБА НА
ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА СРЕД
УЧЕНИЦИТЕ В ПРОГИМНАЗИАЛЕН КУРС
НА ОБУЧЕНИЕ
(5-7 КЛАС)
В УЧИЛИЩАТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА
ГРАД ПЕРНИК
ДЕКЕМВРИ, 2024 г.**

**СОЦИАЛНИ, ПОЛИТИЧЕСКИ И МАРКЕТИНГОВИ
ПРОУЧВАНИЯ**

София 1404, кв. „Манастирски ливади“, ул. „Костенски
водопад“, бл. 21, вх. А, ап. 4, тел.02/ 963 43 90
е-mail: sova-5@intech.bg, www.sovaharris.com

**Сова
ХарисTM**

СЪДЪРЖАНИЕ:

I. СЕМЕЙСТВО, СОЦИАЛНА СРЕДА И ОБКРЪЖЕНИЕ.....	4
1. СТРУКТУРА НА СЕМЕЙСТВОТО	4
2. ОТНОШЕНИЯ СЪС СЕМЕЙСТВОТО И ОБКРЪЖЕНИЕТО.....	7
3. СВОБОДНО ВРЕМЕ	13
4. ОТНОШЕНИЯ СЪС СЪУЧЕНИЦИТЕ. НАГЛАСИ КЪМ РАЗГОВОРИТЕ ПО ВАЖНИ ТЕМИ	18
II. НАГЛАСИ КЪМ УПОТРЕБАТА НА ЦИГАРИ.....	27
III. НАГЛАСИ КЪМ УПОТРЕБАТА НА АЛКОХОЛ.....	32
IV. НАГЛАСИ КЪМ УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЦИ.....	39
IV.1. УПОТРЕБА НА НАРКОТИЦИ, ВИДОВЕ УПОТРЕБЯВАНИ НАРКОТИЦИ, ПРИЧИНА ЗА ПЪРВА УПОТРЕБА, НАЧИНИ НА СНАБДЯВАНЕ	41
IV.2. ЗНАНИЯ, НАГЛАСИ И ИНФОРМИРАНост НА УЧЕНИЦИТЕ ОТ 5, 6 И 7 КЛАС В УЧИЛИЩАТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ГРАД ПЕРНИК КЪМ ВЪЗДЕЙСТВИЕТО И ПОСЛЕДСТВИЯТА ОТ УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЦИ	45
V. НАГЛАСИ ОТНОСНО РИСКОВЕТЕ И ПРОБЛЕМИТЕ ЗА ОБЩЕСТВОТО, КОИТО ПОРАЖДАТ УПОТРЕБАТА НА ТЮТЮН, АЛКОХОЛ И НАРКОТИЦИ.....	53
VI. ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ИЗСЛЕДВАНАТА СЪВКУПНОСТ.....	57
I. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ	59
VII.1. ОСНОВНИ ИЗВОДИ	59
VII.2. ОСНОВНИ ПРЕПОРЪКИ.....	64

В периода 21 октомври 2024 – 11 ноември 2024 година беше проведено проучване, представително за учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник. В проучването взеха участие общо 1009 ученици от 60 паралелки, съгласно предварително изготвена и одобрена извадка.

Целта на проучването е да се установят навиците и нагласите на учениците, свързани с техния начин на живот, обкръжението, употребата на цигари, алкохол и наркотици, информираността и нагласите относно употребата им.

Проучването е проведено с въпросник на хартиен носител.

Преди провеждането на анкетното проучване беше потърсено съгласието на родителите за участието на тяхното дете в проучването. В проучването взеха участие само ученици, чиито родители са дали съгласието си.

I. Семейство, социална среда и обкръжение

1. Структура на семейството

Данните от проучването сочат, че 84,6% от учениците от 5, 6 и 7 клас от училищата на територията на град Перник (в анализа наричани за краткост учениците) живеят заедно с двамата си родители, това са 87,2% от учениците в 5-ти клас, 82,2% от тези в 6-ти клас и 84,4% от учениците от 7-ми клас. 56,6% от учениците живеят и с брат/я и/или сестра/и, това са 58,1% от учениците в 5-ти клас, 51,7% от тези в 6-ти клас и 59,9% от 7-ми клас (Графика 1).

12,6% от учениците от 5, 6 и 7 клас живеят само с майка си. Това са 10,8% от 5-ти клас, 13,9% от 6-ти клас и 13,2% от 7-ти клас, като в болшинството от случаите, в които учениците живеят само с майка си, основната причина за това е, че родителите са разведени или разделени (не са разведени, но не живеят заедно) – 81,1%, друга причина, която посочват учениците, които живеят само с майка си е, че баща им е починал – 2,4%.

1,8% от учениците живеят само с баща си: 2,0% от учениците в 5-ти клас, 2,1% от 6-ти клас и 1,2% от 7-ми клас. Като основна причина, посочена от учениците е, че родителите са разведени или разделени – 77,8%. В Таблица 1 е представено разпределението по класове.

Графика 1: Живеят ли децата от 5-7 в училищата в град Перник с двамата си родители и/или брат(я)/ сестра(и), (%)

Таблица 1: Живеят ли децата в град Перник само с единия си родител, (%)

		В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
		5 -ти клас	6-ти клас	7-ми клас	Общо
живее само с майка си	Да	10,8%	13,9%	13,2%	12,6%
	Не	89,2%	86,1%	86,8%	87,4%
живее само с баща си	Да	2,0%	2,1%	1,2%	1,8%
	Не	98,0%	97,9%	98,8%	98,2%

Съгласно данните, 16,6% от учениците 5-7 клас заявяват, че живеят с майка и баща, както и с други роднини (баба, дядо, друг роднина, партньор на майката/бащата, вуйчо/чичо, вуйна/леля, братовчеди). Това са декларирали 18,0% от учениците от 5-ти клас, 16,0% от 6-ти клас и 15,6% от 7-ми клас.

В Таблица 2 представяме по пол и клас декларациите на учениците от 5, 6 и 7 клас по отношение състава на тяхното домакинство:

Таблица 2

С КОГО СТЕ ЖИВЯЛИ ПОСТОЯННО В ЕДНО ЖИЛИЩЕ ПРЕЗ ПОСЛЕДНАТА ГОДИНА? (повече от 1 отговор)		В КОЙ КЛАС СТЕ?			Общо
		5-ти	6-ти	7-ми	
С баща ми	брой	307	279	286	872
	% по колоната	89,2	84,3	85,6	86,4
С майка ми	брой	337	318	326	981
	% по колоната	98,0	96,1	97,6	97,2
С брат/я	брой	119	110	118	347
	% по колоната	34,6	33,2	35,3	34,4
Със сестра/ сестри	брой	120	91	117	328
	% по колоната	34,9	27,5	35,0	32,5
С баба/дядо	брой	73	69	71	213
	% по колоната	21,2	20,8	21,3	21,1
С партньор на майката, бащата	брой	2	3	3	8
	% по колоната	0,6	0,9	0,9	0,8
С леля/вуйна, чичо/вуйчо	брой	4	6	0	10
	% по колоната	1,2	1,8	0,0	1,0
С братовчеди	брой	3	2	0	5
	% по колоната	0,9	0,6	0	0,5

2. Отношения със семейството и обкръжението

Учениците споделят, че най-често влизат в конфликт с приятели, връстници или съученици (30,8%). Това споделят 29,1% от момчетата и 34,6% от момичетата от 5-ти клас, 30,5% от момчетата и 27,6% от момичетата от 6-ти клас, 31,9% от момчетата и 29,8% от момичетата от 7-ми клас. На следващо място учениците отбелязват, че влизат в конфликт с родителите си (21,0%), с братя и/или сестри и други роднини (19,9%), с учителите (3,0%), с възрастни извън семейството (2,3%). 41,5% от учениците споделят, че не влизат в конфликт с никого.

Декларациите на учениците относно това с кого влизат най-често в конфликт, по клас и пол, са представени в Таблица 3.

Таблица 3

ЖИВОТЪТ НЕРЯДКО ПРЕДЛАГА КОНФЛИКТНИ СИТУАЦИИ. ВИЕ С КОГО НАЙ-ЧЕСТО ВЛИЗАТЕ В КОНФЛИКТ? (Повече от 1 отговор)		В КОЙ КЛАС СТЕ?			КАКЪВ Е ВАШИЯТ ПОЛ?		Общо
		5-ти	6-ти	7-ми	Мъжки	Женски	
С приятели, връстници или съученици	брой	111	97	103	151	158	311
	col %	32,3	29,3	30,8	30,5	30,9	30,8
С родителите ми	брой	73	78	61	89	122	212
	col %	21,2	23,6	18,3	18,0	23,8	21,0
С брат, сестра и други роднини	брой	82	75	44	94	106	201
	col %	23,8	22,7	13,2	19,0	20,7	19,9
С учители	брой	8	8	14	9	21	30
	col %	2,3	2,4	4,2	1,8	4,1	3,0
С възрастни извън семейството	брой	3	11	9	12	11	23
	col %	0,9	3,3	2,7	2,4	2,1	2,3
Не влизам в конфликт с никого	брой	137	127	154	215	203	418
	col %	39,8	38,4	46,1	43,4	39,6	41,4

Когато изпаднат в затруднени ситуации, учениците най-често се обръщат към семейството си (84,8%). Следват приятелите (36,1%) и учителите (6,4%). 9,4% от учениците твърдят, че се справят сами в трудни ситуации и не се обръщат към никого.

Най-често в трудни ситуации, към семейството се обръщат учениците от 5-ти клас (90,4%). С най-нисък дял са учениците от 7-ми клас, 80,2% са споделили, че при трудни ситуации се обръщат към семейството си.

В трудни ситуации, по-често към приятелите се обръщат учениците от 6-ти клас – 38,7%, следват учениците в 7-ми клас – 37,7% и 32,0% от учениците в 5-ти клас. (Таблица 4).

Таблица 4

КЪМ КОГО НАЙ-ЧЕСТО СЕ ОБРЪЩАТЕ В ТРУДНИ ЗА ВАС СИТУАЦИИ? (Повече от 1 отговор)		КЛАС			Общо
		5-ти	6-ти	7-ми	
Семейството	брой	311	277	268	856
	col %	90,4	83,7	80,2	84,8
Приятелите	брой	110	128	126	364
	col %	32,0	38,7	37,7	36,1
Учителите	брой	25	23	17	65
	col %	7,3	6,9	5,1	6,4
Друг	брой	1	3	3	7
	col %	0,3	0,7	0,9	0,7
Не се обръщам към никого, опитвам се да се справя сам/а	брой	21	29	45	95
	col %	6,1	8,8	13,5	9,4

По отношение на пола се наблюдават следните различия между декларациите на момчетата и момчетата към кого най-често се обръщат в трудни ситуации:

✓ Към семейството си се обръщат 86,1% от момчетата и 94,1% от момчетата в 5-ти клас; 85,1% от момчетата и 82,1% от момчетата в 6-ти клас; 82,8% от момчетата и 77,8% от момчетата в 7-ми клас.

✓ Към приятелите си се обръщат 33,3% от момчетата и 44,9% от момчетата в 6-ти клас; 30,7% от момчетата и 44,4% от момчетата в 7-ми клас.

✓ Не се обръщат към никого 7,6% от момчетата и 4,9% от момчетата в 5-ти клас; 9,8% от момчетата и 17,0% от момчетата в 7-ми клас.

Не се откриват други съществени различия от общото разпределение в декларациите на учениците, по отношение на това, към кого се обръщат когато са в трудни за тях ситуации.

3,2% от учениците от 5, 6 и 7 клас в град Перник декларират, че са бягали от къщи (2,9% от 5-ти клас, 1,8% от 6-ти клас, 4,8% от 7-ми клас).

53,4% от учениците заявяват, че не им се е случвало да искат да избягат от къщи, защото не са имали причина. Това твърдят 57,3% от учениците от 5-ти клас, 50,8% от 6-ти клас, 52,1% от 7-ми клас. 27,1% от учениците заявяват, че не биха си позволили да избягат от къщи. 16,4% споделят, че понякога им се е искало да избягат от къщи. Подробно отговорите на учениците са представени в Таблица 5.

Таблица 5

СЛУЧВАЛО ЛИ ВИ СЕ Е ДА ИСКАТЕ ДА ИЗБЯГАТЕ ОТ ВКЪЩИ?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	Общо
Да, дори съм го правил/а	2,9%	1,8%	4,8%	3,2%
Да, понякога	12,5%	18,1%	18,6%	16,4%
Не бих си го позволил/а	27,3%	29,3%	24,6%	27,1%
Не, защото не е имало причина	57,3%	50,8%	52,1%	53,4%

По отношение на пола наблюдаваме различия между декларациите на момчетата и момчетата:

✓ 29,7% от момчетата и 25,4% от момчетата в 5-ти клас споделят, че не биха си позволили да избягат от къщи. Същото твърдят 31,0% от момчетата и 27,6% от момчетата в 6-ти клас; 21,5% от момчетата и 27,5% от момчетата в 7-ми клас.

✓ 55,7% от момчетата и 58,4% от момчетата в 5-ти клас; 52,9% от момчетата и 48,7% от момчетата в 6-ти клас; 56,4% от момчетата и 48,0% от момчетата в 7-ми клас споделят, че не е имало причина да избягат от къщи.

✓ 0,6% от момчетата и 3,2% от момчетата в 6-ти клас споделят, че са бягали от къщи.

✓ 15,5% от момчетата и 20,5% от момчетата в 6-ти клас споделят, че понякога им се е искало да избягат от къщи.

Отговорите на учениците по клас и пол са представени в Таблица 5.1.

Таблица 5.1

СЛУЧВАЛО ЛИ ВИ СЕ Е ДА ИСКАТЕ ДА ИЗБЯГАТЕ ОТ ВКЪЩИ?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)					
	5 клас		6 клас		7 клас	
	момчета	момичета	момчета	момичета	момчета	момичета
Да, дори съм го правил/а	3,2	2,7	0,6	3,2	3,7	5,8
Да, понякога	11,4	13,5	15,5	20,5	18,4	18,7
Не бих си го позволил/а	29,7	25,4	31,0	27,6	21,5	27,5
Не, защото не е имало причина	55,7	58,4	52,9	48,7	56,4	48,0

62,7% от учениците споделят, че не им се е случвало да се чувстват предавани от близките си. Това твърдят 70,1% от учениците в 5-ти клас, 64,0% от учениците в 6-ти клас и 53,9% от учениците в 7-ми клас. 29,8% от учениците заявяват, че понякога са се чувствали предадени от близките си, това са 24,7% от учениците в 5-ти клас, 28,1% от тези в 6-ти клас, 36,8% от учениците в 7-ми клас, а 7,4% споделят, че често имат такова чувство (5,2% от 5-и клас, 7,9% от 6-ти клас и 9,3% от 7-ми клас). Резултатите са представени в Таблица 6.

Наблюдават се следните различия в отговорите на момичетата и момчетата на въпроса „Случвало ли ви се е да се чувствате предаден(а) от близките си“:

✓ Отговор „Да, често“ са дали 6,3% от момчетата и 9,6% от момичетата в 6-ти клас.

✓ Отговор „Понякога съм се чувствал/а така“ са дали 25,3% от момчетата и 31,4% от момичетата в 6-ти клас; 27,6% от момчетата и 45,6% от момичетата в 7-ми клас.

✓ Отговор „Не“ са дали 71,5% от момчетата и 68,6% от момичетата в

5-ти клас; 68,4% от момчетата и 59,0% от момичетата в 6-ти клас; 63,2% от момчетата и 45,0% от момичетата в 7-ми клас.

Таблица 6

СЛУЧВАЛО ЛИ ВИ СЕ Е ДА СЕ ЧУВСТВАТЕ ПРЕДАДЕН(А) ОТ БЛИЗКИТЕ СИ?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	Общо
Да, често	5,2%	7,9%	9,3%	7,4%
Понякога съм се чувствал/а така	24,7%	28,1%	36,8%	29,8%
Не	70,1%	64,0%	53,9%	62,7%

Не е за пренебрегване делът на учениците – 37,3%, които твърдят, че често или понякога са се чувствали предавани от близките си. Това би могло да доведе както до това тези деца да се затворят в себе си, да станат по-необщителни и да избягват да споделят проблемите си, така и до прибегване до нарочни дейности, които да привлекат вниманието към тях. В подкрепа на това твърдение са следните декларации на тези ученици:

- 4,5% вече са бягали от къщи, при общ процент за град Перник – 3,2%;
- 21,8% вече са пушили цигари, при общ процент за всички ученици от град Перник – 12,2%;
- 44,1% вече са пили алкохол, при общ процент за всички ученици от град Перник – 28,6%;
- 4,5% вече са употребявали наркотици, при общ процент за всички ученици от град Перник – 2,4%.

3. Свободно време

Свободното си време учениците най-често прекарват с приятели – 72,0%. Това споделят 73,0% от учениците в 5-ти клас, 73,1% от тези в 6-ти клас и 69,8% от 7-ми клас.

Спортуват 40,6% от учениците. Това споделят 41,0% от 5-ти клас, 37,2% от учениците в 6-ти клас и 43,7% от тези в 7-ми клас.

39,9% от учениците гледат телевизия. Такъв отговор дават 39,0% от учениците в 5-ти клас, 40,5% от тези в 6-ти клас, 40,4% от учениците в 7-ми клас.

Играят на компютърни игри вкъщи 28,5% от учениците. Това са 30,5% от 5-ти клас, 24,2% от 6-ти и 30,8% от 7-ми клас. 14,2% от учениците в свободното си време посещават частни уроци. Така са отговорили 14,0% от учениците в 5-ти клас, 12,1% от 6-ти клас, 16,5% от учениците в 7-ми клас. С нови неща експериментират 10,3% от учениците; прекарват времето си в заведения 5,5% от учениците.

Различни обаче са начините, по които момчетата и момчетата от отделните класове прекарват свободното си време. Съществена разлика в процентите на отговорите на момчетата и момчетата се откриват при следните отговори:

✓ „Прекарвам времето си с приятели“ – такъв отговор дават 74,1% от момчетата и 71,9% от момичетата в 5-ти клас; 74,7% от момчетата и 71,2% от момичетата в 6 клас; 68,1% от момчетата и 71,3% от момичетата в 7-ми клас;

✓ „Спортувам“ – това са 39,9% от момчетата и 41,6% от момичетата в 5-ти клас, 38,5% от момчетата и 35,9% от момичетата в 6-ти клас, 45,4% от момчетата и 42,1% от момичетата в 7-ми клас.

✓ „Гледам телевизия“ – това споделят 34,8% от момчетата и 42,7% от момичетата в 5 клас, 38,0% от момчетата и 42,1% от момичетата в 7-ми клас.

✓ „Играя компютърни игри вкъщи“ – това са 20,7% от момчетата и 27,6% от момичетата в 6-ти клас; 29,4% от момчетата и 32,2% от момичетата в 7-ми клас.

✓ „Посещавам частни уроци“ – това са 16,5% от момчетата и 11,9% от момичетата в 5-ти клас.

✓ „Прекарвам времето си в кафенета и заведения“ – такъв отговор дават 7,6% от момчетата и 3,2% от момичетата в 5-ти клас; 2,9% от момчетата и 8,3% от момичетата в 6-ти клас.

В Таблица 7 са представени отговорите на учениците по класове, които събрали над 3%.

Таблица 7

КАК ПРЕКАРВАТЕ ОБИКНОВЕНО СВОБОДНОТО СИ ВРЕМЕ? (повече от 1 отговор)		момчета			момичета		
		5 клас	6 клас	7 клас	5 клас	6 клас	7 клас
Прекарвам времето си с приятели	брой	117	130	111	133	111	122
	col %	74,1	74,7	68,1	71,9	71,2	71,3
Спортувам	брой	63	67	74	77	56	72
	col %	39,9	38,5	45,4	41,6	35,9	42,1
Гледам телевизия	брой	55	72	62	79	62	73
	col %	34,8	41,4	38,0	42,7	39,7	42,7
Играя компютърни игри вкъщи	брой	48	36	48	57	43	55
	col %	30,4	20,7	29,4	30,8	27,6	32,2
Посещавам частни уроци	брой	26	22	25	22	18	30
	col %	16,5	12,6	15,3	11,9	11,5	17,5
Експериментирам с нови неща	брой	13	17	21	22	13	18
	col %	8,2	9,8	12,9	11,9	8,3	10,5
Прекарвам времето си в кафенета и заведения	брой	12	5	11	6	13	8
	col %	7,6	2,9	6,7	3,2	8,3	4,7
Обикновено съм сам(а)	брой	8	12	6	8	9	10
	col %	5,1	6,9	3,7	4,3	5,8	5,8
Прекарвам време със семейството си	брой	9	5	5	5	7	3
	col %	5,7	2,9	3,1	2,7	4,5	1,8
Играя с таблет, телефон	брой	0	6	11	5	6	4
	col %	0,0	3,4	6,7	2,7	3,8	2,3

Време в Интернет

34,0% от учениците споделят, че прекарват в Интернет 2-3 часа дневно. Така отговарят 30,5% от учениците в 5-ти клас, 32,3% от тези в 6-ти клас и 39,2% от учениците в 7-ми клас. 22,5% декларират, че прекарват в Интернет около 4-5 часа дневно (18,6% от 5-ти клас, 22,7% от 6-ти клас, 26,3% от 7-ми клас). 19,6% от учениците прекарват в Интернет пространството 6 и повече часа дневно. Това са 16,9% от учениците в 5-ти клас, 21,8% от тези в 6-ти клас и 20,4% от 7-ми клас. 17,4% от учениците прекарват в глобалната мрежа около час (21,2% от 5-ти клас, 19,3% от 6-ти клас, 11,7% от 7-ми клас). 5,6% са тези, които прекарват в Интернет пространството до половин час на ден (12,2% от 5-ти клас, 3,3% от 6-ти клас, 0,9% от 7-ми клас). 0,5% от учениците са споделили, че не използват Интернет, а 0,4 не са дали отговор на този въпрос.

Данните са представени в Таблица 8.

Таблица 8

КОЛКО ВРЕМЕ ПРЕЗ ДЕНЯ ОБИКНОВЕНО ПРЕКАРВАТЕ В ИНТЕРНЕТ ПРОСТРАНСТВОТО?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			Общо
	5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	
До 30 минути	12,2%	3,3%	,9%	5,6%
Около час	21,2%	19,3%	11,7%	17,4%
Около 2-3 часа	30,5%	32,3%	39,2%	34,0%
Около 4-5 часа	18,6%	22,7%	26,3%	22,5%
6 и повече часа	16,9%	21,8%	20,4%	19,6%
Не използвам Интернет	0,6%	0,0%	0,9%	0,5%
Без отговор	0,0%	0,6%	0,6%	0,4%

Откриват се съществени различия в декларациите на момчетата и момичетата от различните класове по отношение на прекараното време дневно в Интернет пространството:

✓ 9,5% от момчетата и 14,6% от момичетата в 5-ти клас заявяват, че престоят им в Интернет пространството е до 30 минути.

✓ 14,6% от момчетата и 27,0% от момичетата в 5-ти клас; 14,1% от момчетата и 9,4% от момичетата в 7-ми клас заявяват, че престоят им в Интернет пространството е около час.

✓ 38,6% от момчетата и 23,8% от момичетата в 5-ти клас; 29,3% от момчетата и 35,3% от момичетата в 6-ти клас; 47,2% от момчетата и 31,6% от момичетата в 7-ми клас прекарват в Интернет около 2-3 часа.

✓ 20,2% от момчетата и 32,2% от момичетата в 7-ми клас прекарват около 4-5 часа дневно в Интернет.

✓ 24,1% от момчетата и 19,2% от момичетата в 6-ти клас споделят, че прекарват повече от 6 часа дневно в Интернет. Това споделят и 16,6% от момчетата и 24,0% от момичетата в 7-ми клас. В Таблица 9 е представено разпределението на отговорите на учениците по класове и пол.

Таблица 9

КОЛКО ВРЕМЕ ПРЕЗ ДЕНЯ ОБИКНОВЕНО ПРЕКАРВАТЕ В ИНТЕРНЕТ ПРОСТРАНСТВОТО?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)					
	5-ти клас		6-ти клас		7-ми клас	
	момчета	момичета	момчета	момичета	момчета	момичета
До 30 минути	9,5	14,6	2,3	4,5	0,6	1,2
Около час	14,6	27,0	20,7	17,9	14,1	9,4
Около 2-3 часа	38,6	23,8	29,3	35,3	47,2	31,6
Около 4-5 часа	19,6	17,3	23,6	21,8	20,2	32,2
6 и повече часа	17,1	16,8	24,1	19,2	16,6	24,0
Не използвам Интернет	0,6	0,5	0,0	0,0	1,2	0,6

Отсъствие от училище

Съгласно отговорите на учениците, 57,2% от тях не са пропускали учебни дни, по извинителни причини за последните 30 дни (54,4% от 5-ти клас, 61,0% от 6-ти клас и 56,3% от 7-ми клас).

По неизвинителни причини нямат отсъствия 78,3% от учениците (80,5% от 5-ти клас, 76,4% от 6-ти клас и 77,8% от 7-ми клас).

Данните са илюстрирани в Таблица 10.

Таблица 10

КОЛКО УЧЕБНИ ДНИ СТЕ ПРОПУСНАЛИ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 30 ДНИ:	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)						Общо (%)	
	5-ти клас		6-ти клас		7-ми клас		по извинителни причини	по неизвинителни причини
	по извинителни причини	по неизвинителни причини	по извинителни причини	по неизвинителни причини	по извинителни причини	по неизвинителни причини		
ниито един	54,4	80,5	61,0	76,4	56,3	77,8	57,2	78,3
1-2	16,6	12,5	16,6	13,9	18,6	10,8	17,2	12,4
3-5	13,1	2,3	9,4	2,7	12,6	3,0	11,7	2,7
над 5	14,2	3,5	11,8	5,7	11,4	4,5	12,5	4,6
Без отговор	1,7	1,2	1,2	1,2	1,2	3,9	1,4	2,1

Наблюдават се известни различия в отговорите на момчетата и момичетата по отношение на пропускането на учебни дни през последните 30 дни:

✓ 55,7% от момчетата и 66,7% от момичетата от 6-ти клас; 50,9% от момчетата и 61,4% от момичетата в 7-ми клас споделят, че не са отсъствали от училище по извинителни причини.

✓ 14,6% от момчетата и 18,4% от момичетата в 5 клас; 20,2% от момчетата и 17,0% от момичетата в 7-ми клас твърдят, че са отсъствали 1-2 дни по извинителни причини през последните 30 дни.

✓ 14,1% от момчетата и 11,1% от момичетата от 7-ми клас, са

декларирали, че са пропуснали 3-5 учебни дни през последните 30 дни по извинителни причини.

✓ 15,5% от момчетата и 7,7% от момичетата в 6-ти клас, 14,1% от момчетата и 8,8% от момичетата от 7-ми клас споделят, че са пропуснали над 5 дни по извинителни причини.

✓ 83,5% от момчетата и 77,8% от момичетата в 5-ти клас, 79,1% от момчетата и 76,6% от момичетата в 7-ми клас твърдят, че не са отсъствали от училище по неизвинителни причини.

✓ 10,9% от момчетата и 17,3% от момичетата в 6-ти клас споделят, че са пропуснали 1-2 дни по неизвинителни причини.

✓ 1,2% от момчетата и 4,7% от момичетата в 7-ми клас споделят, че са пропуснали 3-5 дни по неизвинителни причини.

✓ 1,9% от момчетата и 4,9% от момичетата в 5-ти клас, 7,5% от момчетата и 3,8% от момичетата в 6-ти клас споделят, че са пропуснали над 5 дни по неизвинителни причини.

4. Отношения със съучениците. Нагласи към разговорите по важни теми

39,6% от учениците заявяват, че повечето от съучениците им ги харесват. Така смятат 40,1% от учениците в 5-ти клас, 40,8% от 6-ти клас и 38,0% от 7-ми клас. На въпроса „Смятате ли, че Вашите съученици Ви харесват?“, 19,3% от учениците дават отговор „Да, но само и тези, които аз харесвам“. Така са отговорили 18,9% от учениците в 5-ти клас, 17,2% от 6-ти клас и 21,9% от 7-ми клас. Отговор „Понякога ми се струва, че не ме харесват достатъчно“ са дали 4,7% от учениците (4,7% от 5-ти клас, 4,8% от 6-ти и 4,5% от 7-ми клас); отговор „Повечето не ме харесват“ са дали 7,2% от учениците (8,1% от 5-ти клас, 7,3% от 6-ти клас и 6,3% от 7-ми клас), „Това не ме интересува“ са отговорили 28,4% от учениците – 27,6% от 5-ти клас, 28,4% от 6-ти клас и 29,3% от 7-ми клас. 0,7%

от учениците не са дали отговор на този въпрос. (Таблица 11).

Таблица 11

СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ВАШИТЕ СЪУЧЕНИЦИ ВИ ХАРЕСВАТ?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	Общо
Да, повечето от тях	40,1%	40,8%	38,0%	39,6%
Да, но само тези, които и аз харесвам	18,9%	17,2%	21,9%	19,3%
Понякога ми се струва, че не ме харесват достатъчно	4,7%	4,8%	4,5%	4,7%
Повечето не ме харесват	8,1%	7,3%	6,3%	7,2%
Това не ме интересува	27,6%	28,4%	29,3%	28,4%
Без отговор	0,6%	1,5%	0,0%	0,7%

По отношение на мнението на момчетата и момичетата, наблюдаваме следните различия:

✓ 38,6% от момчетата и 41,6% от момичетата в 5-ти клас заявяват, че според тях повечето им съученици ги харесват. На това мнение са също 34,4% от момчетата и 41,5% от момичетата в 7-ми клас.

✓ 21,5% от момчетата и 16,8% от момичетата от 5-ти клас; 13,2% от момчетата и 21,8% от момичетата от 6-ти клас; 23,3% от момчетата и 20,5% от момичетата от 7-ми клас дават отговор „Да, но само тези, които аз харесвам“.

✓ 3,4% от момчетата и 6,4% от момичетата в 6-ти клас отговарят, че понякога им се струва, че съучениците им не ги харесват достатъчно.

✓ 8,0% от момчетата и 4,7% от момичетата от 7-ми клас дават отговор „Повечето не ме харесват“.

✓ „Това не ме интересува“. Такъв отговор дават 34,5% от момчетата и 21,8% от момичетата в 6-ти клас, както и 31,3% от момчетата и 27,5% от момичетата в 7-ми клас.

Разговори за наркотиците

43,7% от учениците от 5, 6 и 7 клас в град Перник заявяват, че разговарят с родителите си по въпроси, свързани с употребата на наркотици. Това са декларирали 44,2% от учениците от 5-ти клас; 42,9% от 6-ти клас; 44,0% от 7-ми клас.

Повече от половината – 56,3% от учениците от 5, 6 и 7 клас твърдят, че не разговарят с родителите си по тези въпроси.

Съгласно мненията на момичетата и момчетата, се забелязва следното:

✓ 39,1% от момчетата и 46,8% от момичетата в 6-ти клас, 41,7% от момчетата и 46,2% от момичетата в 7-ми клас споделят, че разговарят с родителите си за наркотиците.

✓ 60,9% от момчетата и 53,2% от момичетата в 6-ти клас, 58,3% от момчетата и 53,8% от момичетата в 7-ми клас споделят, че не разговарят с родителите си по теми, свързани с наркотиците.

24,4% от учениците заявяват, че разговарят със съучениците и приятелите си извън училище за наркотици. Така твърдят 23,8% от учениците в 5-ти клас, 25,4% от 6-ти клас и 24,0% от 7-ми клас.

Много по-висок обаче е дялът на учениците, които не разговарят за наркотици със съучениците и приятелите си извън училище – 75,6%. Това твърдят 76,2% от учениците от 5-ти клас, 76,6% от 6-ти клас, 76,0% от 7-ми клас.

По отношение на поласе наблюдават някои различия в отговорите на момчетата и момичетата:

✓ 26,6% от момчетата и 21,6% от момичетата в 5-ти клас; 28,2% от момчетата и 22,4% от момичетата в 6-ти клас; 22,7% от момчетата и 25,1% от момичетата в 7-ми клас заявяват, че разговарят за наркотици със съучениците и приятелите си извън училище.

✓ 73,4% от момчетата и 78,4% от момичетата в 5-ти клас; 71,8% от момчетата и 77,6% от момичетата в 6-ти клас; 77,3% от момчетата и 74,9% от момичетата в 7-ми клас заявяват, че не разговарят за наркотици със съучениците и приятелите си извън училище.

С учители и педагогически съветници в училище за наркотици разговарят 30,2% от учениците. Това твърдят 29,4% от учениците в 5-ти клас, 32,6% от 6-ти клас и 28,7% от 7-ми клас.

Тук отново се наблюдава висок дял на учениците, които са отговорили, че не разговарят за наркотици с учители и педагогически съветници в училище – 69,8%. Така са отговорили 70,6% от 5-ти клас; 67,4% от 6-ти клас; 71,3% от 7-ми клас.

Идентифицират се следните различия в отговорите на момчетата и момичетата:

Отговор „Да“ на въпроса „Разговаряте ли за употребата на наркотици с учители и педагогически съветници?“ са дали 31,6% от момчетата и 27,0% от момичетата в 5-ти клас; 22,7% от момчетата и 34,5% от момичетата в 7-ми клас.

Отговор „Не“ на въпроса „Разговаряте ли за употребата на наркотици с учители и педагогически съветници?“, са дали 68,4% от момчетата и 73,0% от момичетата в 5-ти клас; 77,3% от момчетата, 65,5% от момичетата в 7-ми клас.

Таблица 12 обобщава отговорите на учениците по класове.

Таблица 12

РАЗГОВАРЯТЕ ЛИ ЗА УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЦИ С: (отговор на всеки ред)		5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	Общо
родителите си	Да	44,2%	42,9%	44,0%	43,7%
	Не	55,8%	57,1%	56,0%	56,3%
съучениците и приятелите си извън училище	Да	23,8%	25,4%	24,0%	24,4%
	Не	76,2%	74,6%	76,0%	75,6%
учители и педагогически съветници в училище	Да	29,4%	32,6%	28,7%	30,2%
	Не	70,6%	67,4%	71,3%	69,8%

Разговори по важни теми

⇒ **Тютюнопушене**

39,0% от учениците от 5, 6 и 7 клас мислят, че в училище трябва да се разговаря открито за тютюнопушенето. Такова е мнението на 36,6% от учениците в 5-ти клас, 38,7% от 6-ти клас и 41,9% от 7-ми клас. Разгледани по пол, с „Да“ са отговорили:

- ✓ 33,5% от момчетата и 38,9% от момичетата в 5-ти клас;
- ✓ 39,7% от момчетата и 37,2% от момичетата в 6-ти клас;
- ✓ 38,0% от момчетата и 45,6% от момичетата в 7-ми клас.

Прави впечатление, че малко повече от 1/3 – 33,9% от учениците смятат, че не е необходимо в училище да се разговаря открито за тютюнопушенето, 27,1% нямат мнение по този въпрос.

⇒ **Сексуално възпитание**

30,5% от учениците са на мнение, че трябва открито да се разговаря в училище за сексуалното възпитание. Така отговарят 26,7% от учениците в 5-ти клас, 30,8% от 6-ти клас и 34,1% от 7-ми клас. Разгледани по пол, с „Да“ са отговорили:

- ✓ 27,8% от момчетата и 25,4% от момичетата в 5-ти клас;
- ✓ 31,0% от момчетата и 30,1% от момичетата в 6-ти клас;
- ✓ 39,9% от момчетата и 28,7% от момичетата в 7-ми клас.

Прави впечатление, че делът на учениците (40,2%), които смятат, че в училище не трябва да се разговаря открито за сексуалното възпитание, е по-висок от този на учениците, които смятат, че трябва да се разговаря.

Наблюдават се разлики в мненията на момчетата и момичетата, които смятат, че в училище не трябва да се разговаря открито за сексуалното възпитание. Така смятат:

- ✓ 51,3% от момчетата и 46,5% от момичетата в 5-ти клас;
- ✓ 35,6% от момчетата и 35,9% от момичетата в 6-ти клас;
- ✓ 32,5% от момчетата и 39,8% от момичетата в 7-ми клас.

29,2% нямат мнение по този въпрос.

⇒ **Употреба на алкохол**

37,8% от учениците са на мнение, че в училище трябва открито да се разговаря за употребата на алкохол. Това споделят 34,6% от учениците в 5-ти клас, 38,4% от 6-ти клас и 40,4% от 7-ми клас. Разгледани по пол, на това мнение са:

- ✓ 33,5% от момчетата и 35,1% от момичетата в 5-ти клас;
- ✓ 36,8% от момчетата и 39,7% от момичетата в 6-ти клас;
- ✓ 38,7% от момчетата и 42,1% от момичетата в 7-ми клас.

Прави впечатление, че 38,5% от учениците мислят, че в училище не трябва открито да се разговаря за употребата на алкохол. Така мислят 45,3% от учениците от 5-ти клас, 34,1% от 6-ти клас и 35,6% от 7-ми клас.

Наблюдават се разлики в мненията на момчетата и момичетата, които смятат, че в училище не трябва да се разговаря открито за употребата на алкохол. Такъв отговор дават:

- ✓ 47,5% от момчетата и 43,8% от момичетата в 5-ти клас;
- ✓ 30,5% от момчетата и 38,5% от момичетата в 6-ти клас;
- ✓ 37,4% от момчетата и 33,9% от момичетата в 7-ми клас.

23,8% нямат мнение.

⇒ **Употреба на наркотици**

38,1% от учениците са на мнение, че в училище трябва открито да се разговаря за употребата на наркотици. Такова мнение споделят 33,7% от учениците в 5-ти клас, 37,2% от 6-ти клас и 43,4% от 7-ми клас. Разгледани по пол, с отговор „Да“, че трябва открито да се говори за употребата на наркотици, са:

- ✓ 37,3% от момчетата и 30,3% от момичетата в 5-ти клас;
- ✓ 34,5% от момчетата и 39,7% от момичетата в 6-ти клас;
- ✓ 41,1% от момчетата и 45,6% от момичетата в 7-ми клас.

38,6% от учениците смятат, че в училище не трябва открито да се разговаря за употребата на наркотици. На това мнение са:

- ✓ 43,7% от момчетата и 45,4 от момичетата в 5-ти клас;
- ✓ 35,1% от момчетата и 37,2% от момичетата в 6-ти клас;
- ✓ 37,4% от момчетата и 32,7% от момичетата в 7-ми клас.

23,4% нямат мнение по този въпрос.

⇒ **Насилието в живота**

42,8% от учениците са на мнение, че в училище трябва открито да се разговаря за насилието в живота. Това твърдят 37,2% от учениците в 5-ти клас, 39,6% от 6-ти клас и 51,8% от 7-ми клас. Утвърдително за необходимостта открито да се разговаря в училище за насилието в живота отговарят и:

- ✓ 40,5% от момчетата и 34,1% от момичетата в 5-ти клас;
- ✓ 37,9% от момчетата и 41,0% от момичетата в 6-ти клас;
- ✓ 54,0% от момчетата и 49,7% от момичетата в 7-ми клас.

31,6% от учениците са на мнение, че в училище не трябва открито да се разговаря за насилието в живота. Така отговарят:

- ✓ 38,6% от момчетата и 37,3% от момичетата в 5-ти клас;
- ✓ 27,6% от момчетата и 32,1% от момичетата в 6-ти клас;
- ✓ 25,2% от момчетата и 29,2% от момичетата в 7-ми клас.

25,6% нямат мнение по този въпрос.

Прави впечатление, че не е малък дялът на учениците, които нямат мнение дали в училище трябва да се говори открито за тютюнопушенето (27,1%), сексуалното възпитание (29,2%), употребата на алкохол (23,8%), употребата на наркотици (23,4%) или насилието в живота (25,6%).

Таблица 13 обобщава отговорите на учениците по класове.

Таблица 13

В УЧИЛИЩЕ ТРЯБВА ДА СЕ РАЗГОВАРЯ ОТКРИТО ЗА: (Отговор на всеки ред)		В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			Общо (%)
		5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	
тютюнопушенето	Да	36,6%	38,7%	41,9%	39,0%
	Не	41,9%	31,4%	28,1%	33,9%
	Не знам	21,5%	29,9%	29,9%	27,1%
сексуалното възпитание	Да	26,7%	30,8%	34,1%	30,5%
	Не	48,5%	35,6%	36,2%	40,2%
	Не знам	24,7%	33,5%	29,6%	29,2%
употребата на алкохол	Да	34,6%	38,4%	40,4%	37,8%
	Не	45,3%	34,1%	35,6%	38,5%
	Не знам	20,1%	27,5%	24,0%	23,8%
употребата на наркотици	Да	33,7%	37,2%	43,4%	38,1%
	Не	44,5%	36,0%	35,0%	38,6%
	Не знам	21,8%	26,9%	21,6%	23,4%
насилието в живота	Да	37,2%	39,6%	51,8%	42,8%
	Не	37,8%	29,6%	27,2%	31,6%
	Не знам	25,0%	30,8%	21,0%	25,6%

II. Нагласи към употребата на цигари

Данните от проучването сочат, че 13,2% от учениците в 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник са пушили цигари поне веднъж през живота си. Това твърдят 3,2% от учениците в 5-ти клас, 13,9% от 6-ти клас и 22,8% от 7-ми клас (Таблица 14), както и 14,1% от момчетата и 12,1% от момичетата от всички класове (5, 6 и 7 клас) във град Перник.

Забележка: По-надолу в анализа момичетата и момчетата от всички 5, 6 и 7 класове от училищата на територията на град Перник, за краткост ще бъдат наричани момичетата и момчетата. В този раздел, когато правим изводи и цитираме дялове, те ще се отнасят за тези ученици, които са пушили цигари поне веднъж в живота си.

Таблица 14

НЯКОГА ПРЕЗ ЖИВОТА СИ ПУШИЛ(А) ЛИ СТЕ ЦИГАРИ?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	Общо
Да	3,2%	13,9%	22,8%	13,2%
Не	96,8%	86,1%	77,2%	86,8%

47,4% от пушилите поне веднъж някога цигари ученици в 5, 6 и 7 клас на територията на град Перник са го правили през последните 30 дни. От тях:

През последните 24 часа (спрямо деня на попълване на анкетната карта) са пушили 18,8% от тези, които са споделили, че са пушили някога през живота си. Това са 18,2% от учениците в 5-ти клас, 15,2% от 6-ти клас и 21,1% от 7-ми клас; 21,4% от момчетата и 16,1% от момичетата.

През последните 30 дни, но не и през последните 24 часа (спрямо деня на попълване на анкетната карта) са пушили 30,1% от учениците. От тях 27,3% са от 5-ти клас, 37,0% са от 6-ти клас, а от 7-ми клас – 26,3; 30,0% от момчетата и 30,6% от момичетата.

През последните 12 месеца, но не и през последните 30 дни, са пушили 16,5% от пушилите някога ученици. Това са 18,2% от 5-ти клас, 19,6% от 6-ти клас и 14,5% от някога пушилите ученици от 7-ми клас; 11,4% от момчетата и 21,0% от момичетата.

Преди повече от 12 месеца са пушили 33,1% от учениците, които са пушили някога. Това са 27,3% от учениците в 5-ти клас, 28,3% от учениците в 6-ти клас; 36,8% от учениците в 7-ми клас; 34,3% от момчетата и 32,3% от момичетата.

1,5% от учениците не са дали отговор на този въпрос.

Таблица 15 обобщава отговорите на учениците по класове.

Таблица 15

КОГА ЗА ПОСЛЕДНО СТЕ ПУШИЛ/А ЦИГАРИ?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	Общо
Пуших през последните 24 часа	18,2%	15,2%	21,1%	18,8%
През последните 30 дни, но не през последните 24 часа	27,3%	37,0%	26,3%	30,1%
Не през последните 30 дни, но съм пушил/а през последните 12 месеца	18,2%	19,6%	14,5%	16,5%
Пушил/а съм преди повече от 12 месеца	27,3%	28,3%	36,8%	33,1%
Без отговор	9,1%	,0%	1,3%	1,5%

15,0% от учениците, които са пушили някога, са запалили първата си цигара на възраст до 9 години. Това са 27,3% от 5-ти клас, 19,6% от учениците в 6-ти клас и 10,5% от 7-ми клас, 24,3% от момчетата и 4,8% от момичетата.

На 10 години първата си цигара са запалили 24,1% от пушилите някога ученици. Така твърдят 45,5% от учениците от 5-ти клас, 28,3% от 6-ти клас и 18,4% от 7-ми клас; 27,1% от момчетата и 21,0% от момичетата.

На 11 години първата си цигара са запалили 30,8% от пушилите някога ученици. Такъв отговор дават 27,3% ученици от 5-ти клас, 26,1% от 6-ти клас и 34,2% от 7-ми клас; 30,0% от момчетата и 32,3% от момичетата.

На 12 години първата си цигара са запалили 21,1% от учениците. Това са 26,1% от учениците в 6-ти клас и 21,1% от учениците в 7-ми клас, 15,7% от момчетата и 25,8% от момичетата.

На 13 години първата си цигара са запалили 6,0% от пушилите някога ученици. Това заявяват 10,5% от учениците в 7-ми клас; 2,9% от момчетата и 9,7% от момичетата.

3% от учениците не са дали отговор на този въпрос.

Средната възраст, на която учениците от 5-7 клас, които са пушили някога, са запалили първата си цигара, е 10,7 години.

Таблица 16 обобщава отговорите на учениците по класове.

Таблица 16

НА КОЛКО ГОДИНИ БЯХТЕ, КОГАТО ЗАПАЛИХТЕ ПЪРВАТА СИ ЦИГАРА?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	Общо
до 9 години	27,3%	19,6%	10,5%	15,0%
на 10 години	45,5%	28,3%	18,4%	24,1%
на 11 години	27,3%	26,1%	34,2%	30,8%
на 12 години	0,0%	26,1%	21,1%	21,1%
на 13 години	0,0%	0,0%	10,5%	6,0%
Без отговор	0,0%	0,0%	5,3%	3,0%

През дните от последния месец, 11,3% от пушилите някога ученици са пушили до 1 цигара дневно. Това са 9,1% от учениците в 5-ти клас, 15,2% от 6-ти клас и 9,2% от 7-ми клас; 11,4% от момчетата и 11,3% от момичетата, които са пушили някога.

2-3 цигари дневно през дните от последния месец са пушили 20,3% от пушилите някога ученици. Това са 9,1% от учениците в 5-ти клас, 21,7% от 6-ти клас, 21,1% от 7-ми клас; 18,6% от момчетата и 22,6% от момичетата, които са пушили някога.

11,3% от пушилите някога ученици декларират, че са пушили от 4 до 7 цигари дневно през дните от последния месец. Това заявяват 9,1% от учениците в 5-ти клас, 8,7% от тези в 6-ти клас, 13,2% от 7-ми клас, 14,3% от момчетата и 8,1% от момичетата, които са пушили някога.

От 8 до 12 цигари дневно в дните от последния месец са пушили 4,5% от всички ученици, които са пушили някога. Така твърдят 18,2% от 5-ти клас, 6,5% от учениците от 6-ти клас, 1,3% от 7-ми клас; 4,3% от момчетата и 4,8% от момичетата, които са пушили някога.

От 13 до 17 цигари дневно в дните от последния месец са пушили 1,5% от всички ученици, които са пушили някога. Така твърдят 2,6% от учениците в 7-ми клас и 2,9% от момчетата, които са пушили някога.

Няма ученици, които са споделили, че са пушили от 18 до 20 или повече от 20 цигари дневно в дните от последния месец.

През последните 30 дни не са пушили 51,1% от пушилите някога ученици. Това декларират 54,5% от учениците от 5-ти клас, 47,8% от 6-ти клас, 52,6% от учениците в 7-ми клас; 48,6% от момчетата и 53,2% от момичетата, които са пушили някога.

III. Нагласи към употребата на алкохол

28,6% от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник заявяват, че са пили алкохол някога през живота си. Така твърдят 20,6% от учениците от 5-ти клас, 26,3% от 6-ти клас и 39,2% от учениците от 7-ми клас; 33,3% от момчетата и 24,0% от момичетата, които са пили някога.

Забележка: По-надолу в този раздел, когато правим изводи и цитираме дялове, те ще се отнасят за тези ученици, които са пили алкохол поне веднъж в живота си.

Таблица 17 обобщава отговорите на учениците по класове.

Таблица 17

НЯКОГА ПРЕЗ ЖИВОТА СИ ПИЛ/А ЛИ СТЕ АЛКОХОЛ?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			Общо
	5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	
Да	20,6%	26,3%	39,2%	28,6%
Не	79,4%	73,7%	60,8%	71,4%

81,3% от употребявалите алкохол поне веднъж в живота си ученици в 5, 6 и 7 клас в град Перник са го правили през последните 12 месеца. От тях:

През последните 30 дни (спрямо деня на попълване на анкетната карта), алкохол са пили 45,3% от учениците, които някога са пили алкохол. Това са 36,6% от учениците в 5-ти клас, 46,0% от 6-ти клас, 49,6% от 7-ми клас; 44,8% от момчетата и 46,3% от момичетата.

26,0% от учениците декларират, че са пили алкохол през последните 12 месеца, но не и през последните 30 дни. Така отговорят 26,8% от 5-ти клас, 24,1% от 6-ти клас, 26,7% от 7-ми клас; 28,5% от момчетата и 22,8% от момичетата.

Преди повече от 12 месеца, алкохол са пили 28,7% от учениците, които са заявили, че някога са пили алкохол. Това твърдят 36,6% от 5-ти клас, 29,9% от 6-ти клас, 23,7% от 7-ми клас; 26,7% от момчетата и 30,9% от момичетата.

Таблица 18 обобщава отговорите на учениците по класове.

Таблица 18

КОГА ЗА ПОСЛЕДНО СТЕ ПИЛ/А АЛКОХОЛ?	В КОЙ КЛАС СТЕ?			
	5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	Общо
През последните 30 дни	36,6%	46,0%	49,6%	45,3%
През последните 12 месеца, но не през последните 30 дни	26,8%	24,1%	26,7%	26,0%
Преди повече от 12 месеца	36,6%	29,9%	23,7%	28,7%

27,0% от пилите алкохол ученици декларират, че са изпили първото си питие на възраст до 9 години. Разгледани, отговорите на учениците по отделни класове и по пол, са както следва:

- ✓ 43,7% от 5-ти клас;
- ✓ 26,4% от 6-ти клас;

- ✓ 18,3% от 7-ми клас;
- ✓ 37,0% от момчетата и 13,0% от момичетата от всички класове.

24,2% от учениците, пили някога алкохол, заявяват, че са изпили първото си питие на 10 години. Разгледани, отговорите на учениците по отделни класове и по пол, са както следва:

- ✓ 46,5% от 5-ти клас;
- ✓ 18,4% от 6-ти клас;
- ✓ 16,0% от 7-ми клас;
- ✓ 20,6% от момчетата и 29,3% от момичетата от всички класове.

На 11 години първото си питие са изпили 23,9% от учениците, които са декларирали, че някога са пили алкохол. Това твърдят пилите алкохол ученици по отделни класове и по пол, както следва:

- ✓ 5,6% от 5-ти клас;
- ✓ 35,6% от 6-ти клас;
- ✓ 26,0% от 7-ми клас;
- ✓ 23,6% от момчетата и 24,4% от момичетата от всички класове.

На 12 години първото си питие са изпили 14,9% от учениците, които са декларирали, че някога са пили алкохол. Разгледани, отговорите на учениците по отделни класове и по пол, са както следва:

- ✓ 13,8% от 6-ти клас;
- ✓ 23,7% от 7-ти клас;
- ✓ 12,7% от момчетата и 17,9% от момичетата от всички класове.

На 13 години първото си питие са изпили 5,9% от учениците, които са декларирали, че някога са пили алкохол. Това твърдят пилите алкохол ученици по отделни класове и по пол, както следва: 13,0% от 7-ми клас; 4,2% от момчетата и 8,1% от момичетата от всички класове.

4,2% от учениците не са дали отговор на този въпрос.

Средната възраст, на която учениците 5-7 клас от град Перник, са изпили първото си питие, е 10,2 години.

Таблица 19 обобщава отговорите на учениците по класове.

Таблица 19

НА КОЛКО ГОДИНИ БЯХТЕ, КОГАТО ИЗПИХТЕ ПЪРВОТО СИ ПИТИЕ?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	Общо
до 9 години	43,7%	26,4%	18,3%	27,0%
на 10 години	46,5%	18,4%	16,0%	24,2%
на 11 години	5,6%	35,6%	26,0%	23,9%
на 12 години	0,0%	13,8%	23,7%	14,9%
на 13 години	0,0%	0,0%	13,0%	5,9%
Без отговор	4,2%	5,7%	3,1%	4,2%

44,6% от учениците, които някога са употребявали алкохол, твърдят, че не са се напивали през последните 12 месеца. Това заявяват 39,4% от 5-ти клас, 44,8% от 6-ти клас и 47,3% от учениците от 7-ми клас; 47,3% от момчетата и 41,5% от момичетата, които някога са употребявали алкохол.

Веднъж или два пъти през последните 12 месеца са се напивали 19,4% от учениците. Това са 21,1% от 5-ти клас, 16,1% от 6-ти клас и 20,6% от учениците от 7-ми клас; 17,0% от момчетата и 22,8% от момичетата, които някога са пили алкохол.

Повече от 3 пъти през последните 12 месеца са се напивали 7,3% от пилите някога ученици. Това твърдят 2,8% от 5-ти клас, 9,2% от 6-ти клас и 8,4% от учениците от 7-ми клас; 9,1% от момчетата и 4,9% от момичетата, които са пили някога алкохол.

През последните 12 месеца не са употребявали алкохол 28,7% от пилите някога ученици. Това са 36,6% от учениците от 5-ти клас, 29,9% от

учениците в 6-ти клас, 23,7% от учениците в 7-ми клас; 26,7% от момчетата и 30,9% от момичетата, които са пили някога алкохол.

Таблица 20 обобщава отговорите на учениците по класове.

Таблица 20

СЛУЧВАЛО ЛИ ВИ СЕ Е ДА СЕ НАПИЕТЕ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	Общо
Не	39,4%	44,8%	47,3%	44,6%
Да, само веднъж или 2 пъти	21,1%	16,1%	20,6%	19,4%
Да, 3 и повече пъти	2,8%	9,2%	8,4%	7,3%
Не съм пил/а алкохол през последните 12 месеца	36,6%	29,9%	23,7%	28,7%

62,3% от учениците, които някога са пили алкохол, споделят, че пият бира. Такъв отговор са дали 54,9% от учениците в 5-ти клас, 73,6% от 6-ти клас и 58,8% от учениците в 7-ми клас; 70,3% от всички момчета и 51,2% от всички момичета, които някога са пили алкохол.

37,7% от пилите алкохол ученици декларират, че пият вино. Това твърдят пилите алкохол ученици по отделни класове и по пол, както следва:

- ✓ 38,0% от 5-ти клас;
- ✓ 39,1% от 6-ти клас;
- ✓ 36,6% от 7-ми клас;
- ✓ 40,0% от момчетата и 34,1% от момичетата от всички класове.

34,6% от пилите алкохол ученици декларират, че пият концентрати: ракия, коняк, водка, уиски и др. Това твърдят пилите алкохол ученици по отделни класове и по пол, както следва:

- ✓ 21,1% от 5-ти клас;
- ✓ 36,8% от 6-ти клас;

- ✓ 40,5% от 7-ми клас;
- ✓ 38,8% от момчетата и 28,5% от момичетата от всички класове.

20,4% от пилите алкохол ученици декларират, че пият алкохолни коктейли. Това твърдят пилите алкохол ученици по отделни класове и по пол, както следва:

- ✓ 19,7% от 5-ти клас;
- ✓ 12,6% от 6-ти клас
- ✓ 26,0% от 7-ми клас;
- ✓ 17,0% от момчетата и 24,4% от момичетата от всички класове.

12,1% от пилите алкохол ученици декларират, че нямат предпочитания какъв алкохол да пият и употребяват различни видове алкохол. Това твърдят пилите алкохол ученици по отделни класове и по пол, както следва:

- ✓ 14,1% от 5-ти клас;
- ✓ 13,8% от 6-ти клас
- ✓ 9,9% от 7-ми клас;
- ✓ 10,9% от момчетата и 13,0% от момичетата от всички класове.

5,9% от пилите алкохол ученици декларират, че в момента не пият алкохол.

Таблица 21 обобщава отговорите на учениците по класове.

Таблица 21

ПРЕДИМНО КАКЪВ АЛКОХОЛ ПИЕТЕ? (повече от 1 отговор)	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			Общо
	5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	
Бира	54,9	73,6	58,8	62,3
Вино	38,0	39,1	36,6	37,7
Концентрати - ракия, коняк, водка, уиски и др.	21,1	36,8	40,5	34,6
Коктейли	19,7	12,6	26,0	20,4
Различно, нямам предпочитания	14,1	13,8	9,9	12,1
Не пия алкохол	9,9	1,1	6,9	5,9

Учениците, които са пили някога алкохол, споделят, че са имали проблеми вследствие на употребата на алкохол, както следва:

- ✓ 11,4% от тях са имали проблеми в семейството;
- ✓ 8,0% от тях са имали проблеми с приятелите;
- ✓ 6,6% от тях са имали проблеми в училище;
- ✓ 8,0% от тях са имали проблеми с непознати хора;
- ✓ 3,8% от тях са имали проблеми с полицията или с детски педагогически стаи;
- ✓ 6,6% от тях са имали здравословни проблеми.

76,8% от учениците не са имали проблеми във връзка с тяхната употреба на алкохол. Резултатите са обобщени в таблица 22 по абсолютни стойности и процент за всеки от споменатите проблеми.

Таблица 22

ИМАЛ(А) ЛИ СТЕ НЯКОГА НЯКОЙ ОТ ПОСОЧЕНИТЕ ДОЛУ ПРОБЛЕМИ ВЪВ ВРЪЗКА С ВАША УПОТРЕБА НА АЛКОХОЛ: (отговор „Да“, отговор на всеки ред)		
	Брой	%
Проблеми в семейството	33	11,4
Проблеми с приятелите	23	8,0
Проблеми в училище	19	6,6
Проблеми с непознати хора	23	8,0
Проблеми с полицията или детски педагогически стаи	11	3,8
Здравословни проблеми	19	6,6

IV. Нагласи към употребата на наркотици

Болшинството, 95,8% от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник декларират, че не са присъствали на купон, на който са се вземали наркотици.

1,4% от учениците споделят, че са присъствали често на купон, на който са се вземали наркотици. Това са 1,5% от учениците в 5-ти клас, 1,8% от тези в 6-ти клас и 0,9% от 7-ми клас; 1,8% от всички момчета и 1,0% от всички момичета.

2,8% от учениците заявяват, че 1-2 пъти са присъствали на купон, на който са се вземали наркотици. Това са 0,9% от 5-ти клас, 4,8% от 6-ти клас и 2,7% от 7-ми клас; 3,0% от всички момчета и 2,5% от всички момичета.

Резултатите са обобщени в таблица 23 по класове.

Таблица 23

ПРЕЗ ПОСЛЕДНАТА ГОДИНА ПРИСЪСТВАЛ/А ЛИ СТЕ НА КУПОН, НА КОЙТО СА СЕ ВЗЕМАЛИ НАРКОТИЦИ?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			Общо
	5-ти клас	6-ти клас	7 клас	
Да, често	1,5%	1,8%	0,9%	1,4%
Да, 1-2 пъти	0,9%	4,8%	2,7%	2,8%
Не	97,7%	93,4%	96,4%	95,8%

Болшинството (94,5%) от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник декларират, че не са им предлагани наркотици през последните 12 месеца.

3,0% от учениците заявяват, че са им предлагани наркотици 1-2 пъти през последните 12 месеца. Това са 2,9% от учениците от 5-ти клас, 2,1% от тези в 6-ти клас и 3,9% от 7-ми клас; 3,6% от всички момчета и 2,3% от всички момичета.

2,5% от учениците твърдят, че през последните 12 месеца наркотици са им предлагани 3 и повече пъти, това са 0,6% от 5-ти клас, 3,0% от 6-ти клас и 3,9% от 7-ми клас, 3,6% от момчетата и 1,4% от момичетата.

Резултатите са обобщени в таблица 24 по класове.

Таблица 24

НА ВАС ЛИЧНО ПРЕДЛАГАЛИ ЛИ СА ВИ НАРКОТИЦИ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	Общо
Да, 1-2 пъти	2,9%	2,1%	3,9%	3,0%
Да, 3 и повече пъти	0,6%	3,0%	3,9%	2,5%
Не са ми предлагали наркотици през последните 12 месеца	96,5%	94,9%	92,2%	94,5%

IV.1. Употреба на наркотици, видове употребявани наркотици, причина за първа употреба, начини на снабдяване

Болшинството (97,6%) от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник декларират, че никога през живота си не са употребявали наркотици.

2,4% от учениците заявяват, че са употребявали наркотици някога през живота си. Това са 2,0% от учениците в 5-ти клас, 1,5% от 6-ти клас и 3,6% от 7-ми клас; 3,4% от всички момчета и 1,4% от всички момичета. Резултатите са обобщени в таблица 25 по класове.

Таблица 25

НЯКОГА ПРЕЗ ЖИВОТА СИ УПОТРЕБЯВАЛ/А ЛИ СТЕ НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	Общо
Да	2,0%	1,5%	3,6%	2,4%
Не	98,0%	98,5%	96,4%	97,6%

Учениците, които са употребявали наркотици някога през живота си, споделят, че са употребявали едно или няколко от следните наркотични вещества: марихуана, райски газ, пико, амфетамини, кристали, кокаин, гъби, метамфетамини, екстази, чай, спайс.

Тъй като броят на учениците, употребявали наркотици е малък, в Таблица 26 са представени отговорите им в абсолютни стойности.

Таблица 26

АКО СТЕ УПОТРЕБЯВАЛИ НАРКОТИЦИ, МОЛЯ ПОСОЧЕТЕ НАРКОТИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА, КОИТО СТЕ УПОТРЕБЯВАЛИ: (ПОВЕЧЕ ОТ 1 ОТГОВОР)	Брой
Марихуана	18
Амфетамини	8
Райски газ	6
Екстази	4
Пико	3
Кристали	3
Гъби	2
Кокаин	2
Спайс	1
Метамфетамини	1
Чай	1
Общо	49

Съгласно данните, 6 ученици от тези, които са заявили, че някога са употребявали наркотици, твърдят, че са употребявали през последните 30 дни, 10 твърдят, че са употребявали през последните 12 месеца, но не и през последните 30 дни, 8 са употребявали наркотици преди повече от 12 месеца.

Отново поради малкия брой употребявали наркотици, представяме само обобщените резултати в абсолютни стойности в Таблица 27.

Таблица 27

КОГА ЗА ПОСЛЕДНО СТЕ УПОТРЕБЯВАЛ НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА?	Брой
Преди повече от 12 месеца	8
През последните 12 месеца, но не през последните 30 дни	10
През последните 30 дни	6
Общо	24

Съгласно отговорите на употребявалите наркотици ученици от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник, 9 от тях са употребили за първи път наркотични вещества, когато са били на 10 години; 6 от употребявалите наркотици ученици са направили това за първи път на възраст 11 години; 6 са употребили наркотици за пръв път когато са били на 12 години; един от тях е употребил наркотици за първи път на възраст 13 години. Двама от учениците не са посочили на каква възраст са употребили наркотици за пръв път.

Средната възраст, на която учениците 5-7 клас от град Перник, за пръв път са употребили наркотични вещества, е 10,9 години.

Обобщените резултати в абсолютни стойности и проценти са представени в Таблица 28.

Таблица 28

НА КАКВА ВЪЗРАСТ Е БИЛА ПЪРВАТА ВИ УПОТРЕБА НА НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА?	Брой	%
На 10 години	9	37,5
На 11 години	6	25,0
На 12 години	6	25,0
На 13 години	1	4,2
Без отговор	2	8,3
Общо	24	100,0

Учениците, употребявали поне веднъж в живота си наркотици, споделят следните причини за първата им употреба на наркотици (ще бъдат посочени първите 5 причини, които са с най-висок дял):

- ✓ От скука, за разнообразие – 70,8%;
- ✓ От любопитство, да опитам нещо непознато – 58,3%;
- ✓ За да бъде приет/а от другите – групата, компанията – 37,5%;
- ✓ Защото се чувствах самотен/а – 33,3%
- ✓ Защото е модерно – 29,2%;
- ✓ За удоволствие, за да изпитам временен приятен ефект – 29,2%.

Обобщените резултати в абсолютни стойности и проценти са представени в Таблица 29.

Таблица 29

КАКВА БЕШЕ ПРИЧИНАТА ЗА ПЪРВАТА ВИ УПОТРЕБА НА НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА? (повече от 1 отговор)	Брой	%
От скука, за разнообразие	17	70,8
От любопитство, да опитам нещо непознато	14	58,3
За да бъде приет от другите - групата, компанията	9	37,5
Защото се чувствах самотен/а	8	33,3
Защото е модерно	7	29,2
За удоволствие, за да изпитам временен приятен ефект	7	29,2
За да се откъсна от действителността	5	20,8
Защото човек или хора, които харесвам, употребяват наркотици	4	16,7
Не успях да се преборя с изкушението	4	16,7
Защото е лесно достъпно	2	8,3
Бях принуден от друго лице/ други лица	1	4,2

Учениците, които са употребявали някога наркотици, най-често се снабдяват от приятел/съученик (33,3%), от дилър (33,3%), от другаде (16,7%). Не се снабдяват с тези вещества 29,2% от учениците.

IV.2. Знания, нагласи и информираност на учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник към въздействието и последствията от употребата на наркотици

60,5% от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник заявяват, че знаят за въздействието и последствията от употребата на наркотици. Това са 52,9% от учениците в 5-ти клас, 67,1% от 6-ти клас, 61,7% от учениците в 7-ми клас; 57,0% от всички момчета и 63,9% от всички момичета (Таблица 30).

Таблица 30

ЗНАЕТЕ ЛИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО И ПОСЛЕДСТВИЯТА ОТ УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЦИ?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	Общо
Да	52,9%	67,1%	61,7%	60,5%
Не	47,1%	32,9%	38,3%	39,5%

Учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник посочват редица източници на информация, от където научават за въздействието и последствията от употребата на наркотици. По-долу са посочени първите 5 отговора с най-високи дялове.

57,9% от учениците, които знаят за въздействието и последствията от употребата на наркотици, споделят, че това се дължи на разговорите с родителите си. Това заявяват 56,0% от учениците в 5-ти клас, 56,8% от 6-ти клас, 60,7% от учениците в 7-ми клас; 51,4% от всички момчета и 63,3% от всички момичета.

46,2% от учениците декларират, че знаят за въздействието и последствията от употребата на наркотици от учителите и педагогическите съветници. Това споделят 38,5% от учениците в 5-ти клас, 48,2% от 6-ти клас,

51,0% от учениците в 7-ми клас; 44,3% от всички момчета и 47,7% от всички момичета.

30,0% от учениците заявяват, че знаят за въздействието и последствията от употребата на наркотици от разкази на приятели и познати. Това споделят 24,2% от учениците в 5-ти клас, 28,4% от 6-ти клас, 36,9% от учениците в 7-ми клас; 30,5% от всички момчета и 29,7% от всички момичета.

28,7% от учениците декларират, че знаят за въздействието и последствията от употребата на наркотици от филмите. Това споделят 26,9% от учениците в 5-ти клас, 24,8% от 6-ти клас, 34,5% от учениците в 7-ми клас; 30,1% от всички момчета и 27,2% от всички момичета.

24,8% от учениците споделят, че знаят за въздействието и последствията от предавания по телевизията. Това споделят 22,5% от учениците в 5-ти клас, 26,6% от 6-ти клас, 24,8% от учениците в 7-ми клас; 24,8% от всички момчета и 24,5% от всички момичета.

21,1% от учениците заявяват, че знаят за въздействието и последствията от личните им наблюдения върху лица, употребяващи наркотици. Това споделят 20,9% от учениците в 5-ти клас, 19,4% от 6-ти клас, 23,3% от учениците в 7-ми клас; 20,9% от всички момчета и 21,4% от всички момичета.

Обобщените резултати по класове са представени в Таблица 31.

Таблица 31

ОТ КЪДЕ ПРЕДИМНО ЗНАЕТЕ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО И ПОСЛЕДСТВИЯТА ОТ УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЦИ? (Възможни са повече отговори)		В КОЙ КЛАС СТЕ?			Общо
		5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	
От разговори с родителите ми	брой	102	126	125	353
	col%	56,0%	56,8%	60,7%	57,9%
От учители, педагогически съветници	брой	70	107	105	282
	col%	38,5%	48,2%	51,0%	46,2%
От разкази на приятели, познати	брой	44	63	76	183
	col%	24,2%	28,4%	36,9%	30,0%
От филми	брой	49	55	71	175
	col%	26,9%	24,8%	34,5%	28,7%
От предавания по телевизията	брой	41	59	51	151
	col%	22,5%	26,6%	24,8%	24,8%
От личните ми наблюдения върху лица, употребяващи наркотици	брой	38	43	48	129
	col%	20,9%	19,4%	23,3%	21,1%
От Интернет сайтове	брой	36	42	43	121
	col%	19,8%	18,9%	20,9%	19,8%
От разговори с други роднини	брой	29	48	39	116
	col%	15,9%	21,6%	18,9%	19,0%
От книги	брой	22	28	45	95
	col%	12,1%	12,6%	21,8%	15,6%
От социални мрежи, чатове, форуми	брой	15	30	30	75
	col%	8,2%	13,5%	14,6%	12,3%
От специализирани лекции и обучения	брой	15	17	30	62
	col%	8,2%	7,7%	14,6%	10,2%
От публикации във вестниците, списанията	брой	13	12	17	42
	col%	7,1%	5,4%	8,3%	6,9%
Опитвал съм лично	брой	6	4	10	20
	col%	3,3%	1,8%	4,9%	3,3%
От предавания по радиото	брой	5	4	7	16
	col%	2,7%	1,8%	3,4%	2,6%
От другаде	брой	0	1	0	1
	col%	0,0%	0,5%	0,0%	0,2%
Без отговор	брой	10	9	8	27
	col%	5,5%	4,1%	3,9%	4,4%

83,9% от учениците твърдят, че няма вероятност в бъдеще да употребяват наркотици. Това заявяват 84,9% от учениците в 5-ти клас, 89,4% от 6-ти клас, 77,5% от учениците в 7-ми клас; 83,8% от всички момчета и 84,0% от всички момичета.

10,9% от учениците споделят, че вероятността в бъдеще да употребяват наркотици не е голяма. Това заявяват 8,7% от учениците в 5-ти клас, 7,6% от 6-ти клас, 16,5% от учениците в 7-ми клас; 9,3% от всички момчета и 12,5% от всички момичета.

4,5% от учениците заявяват, че има голяма вероятност в бъдеще да употребяват наркотици. Това твърдят 5,8% от учениците в 5-ти клас, 1,8% от 6-ти клас, 5,7% от учениците в 7-ми клас; 6,1% от всички момчета и 2,9% от всички момичета.

0,7% от учениците не дават отговор на този въпрос.

Обобщените резултати по класове са представени в Таблица 32.

Таблица 32

КАК ОЦЕНЯВАТЕ ВЕРОЯТНОСТА В БЪДЕЩЕ ДА УПОТРЕБИТЕ НАРКОТИЦИ?	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			
	5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	Общо
Вероятността е голяма	5,8%	1,8%	5,7%	4,5%
Вероятността не е голяма	8,7%	7,6%	16,5%	10,9%
Няма такава вероятност	84,9%	89,4%	77,5%	83,9%
Без отговор	0,6%	1,2%	0,3%	0,7%

По отношение информираността и знанията на учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник относно това, след колко време употребата на наркотични вещества може да доведе до зависимост, половината от учениците споделят, че не могат да преценят. Това са 51,5% от

учениците в 5-ти клас, 50,5% от 6-ти клас, 47,9% от учениците в 7-ми клас; 52,1% от всички момчета и 47,7% от всички момичета.

31,1% от учениците смятат, че след първите 2-3 пъти употребата на наркотици води до привикване. Така мислят 30,5% от учениците в 5-ти клас, 29,9% от 6-ти клас, 32,9% от учениците в 7-ми клас; 28,9% от всички момчета и 33,4% от всички момичета.

20,0% от учениците са на мнение, че привикването към наркотици вследствие на тяхната употреба зависи от самите наркотици. Така мислят 16,0% от учениците в 5-ти клас, 19,9% от 6-ти клас, 24,3% от учениците в 7-ми клас; 19,4% от всички момчета и 20,7% от всички момичета.

7,7% от всички ученици смятат, че привикването към наркотици се получава след по-дълга употреба, 4,6% от учениците мислят, че привикването се получава след поне една година употреба на наркотици, а 1,4% от учениците са на мнение, че употребата на наркотични вещества не води до привикване.

Обобщените резултати по класове са представени в Таблица 33.

Таблица 33

СПОРЕД ВАС, СЛЕД КОЛКО ВРЕМЕ УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА МОЖЕ ДА ДОВЕДЕ ДО ПРИВИКВАНЕ? (повече от 1 отговор)	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			Общо (%)
	5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	
След първите два-три пъти	30,5	29,9	32,9	31,1
Зависи от наркотиците	16,0	19,9	24,3	20,0
След по-дълга употреба	9,6	4,8	8,7	7,7
След поне една година	5,5	4,8	3,3	4,6
Употребата на наркотични вещества не води до привикване	0,6	2,4	1,2	1,4
Не мога да преценя	51,5	50,5	47,9	50,0

Според 39,7% от учениците човек може да се откаже от наркотиците, ако има силна воля. На това мнение са 38,7% от учениците в 5-ти клас, 36,3% от 6-ти клас и 44,3% от 7-ми клас; 38,2% от момчетата и 41,4% от момичетата.

33,8% от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник смятат, че човек може да се откаже от наркотиците само чрез лечение. Това мнение споделят 39,2% от учениците в 5-ти клас, 27,8% от 6-ти клас, 34,1% от учениците в 7-ми клас; 31,3% от всички момчета и 35,2% от всички момичета.

33,2% от учениците смятат, че човек може да се откаже от наркотиците, но много трудно. Това мнение споделят 29,4% от учениците в 5-ти клас, 34,7% от 6-ти клас, 35,6% от учениците в 7-ми клас; 31,3% от всички момчета и 35,2% от всички момичета.

19,8% от учениците мислят, че човек може да се откаже от наркотиците, ако близките му го подкрепят. Така мислят 19,5% от учениците в 5-ти клас, 16,9% от 6-ти клас, 23,1% от учениците в 7-ми клас; 20,8% от всички момчета и 18,9% от всички момичета.

6,6% от учениците смятат, че човек не може да се откаже от наркотиците. Това мнение споделят 6,1% от учениците в 5-ти клас, 8,2% от 6-ти клас, 5,7% от учениците в 7-ми клас; 6,5% от всички момчета и 6,8% от всички момичета.

23,6% от учениците нямат мнение или не могат да преценят дали човек може да се откаже от наркотиците.

Обобщените резултати по класове са представени в Таблица 34.

Таблица 34

СПОРЕД ВАС, МОЖЕ ЛИ ЧОВЕК ДА СЕ ОТКАЖЕ ОТ НАРКОТИЦИТЕ? (повече от 1 отговор)	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			Общо (%)
	5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	
Да, ако има силна воля	38,7	36,3	44,3	39,7
Да, но само чрез лечение	39,2	27,8	34,1	33,8
Да, но много трудно	29,4	34,7	35,6	33,2
Да, ако близките му много го подкрепят	19,5	16,9	23,1	19,8
Не, не може да се откаже	6,1	8,2	5,7	6,6
Не мога да преценя	25,3	26,6	19,2	23,7

56,5% от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник споделят, че ако техен приятел употребява наркотични вещества, те ще говорят лично с него за вредите от наркотиците, за да му помогнат. Така мислят 56,7% от учениците в 5-ти клас, 53,8% от 6-ти клас, 59,0% от учениците в 7-ми клас; 53,1% от всички момчета и 60,0% от всички момичета.

41,4% от учениците заявяват, че ако техен приятел употребява наркотични вещества, те ще говорят с близките му, за да се опитат да му помогнат. Така мислят 41,9% от учениците в 5-ти клас, 39,6% от 6-ти клас, 42,8% от учениците в 7-ми клас; 37,2% от всички момчета и 45,5% от всички момичета.

26,5% от учениците декларират, че ако техен приятел употребява наркотични вещества, те ще го насочат към специалисти, за да се опитат да му помогнат. Така мислят 26,5% от учениците в 5-ти клас, 23,3% от 6-ти клас, 29,6% от учениците в 7-ми клас; 24,6% от всички момчета и 28,3% от всички момичета.

23,8% от учениците смятат да помогнат на свой приятел, който употребява наркотици, като му кажат, че ако иска да са приятели, трябва да спре да употребява наркотици. 19,4% от учениците мислят, че ще помогнат на свой приятел, който употребява наркотици, ако говорят за него с учител или училищен психолог; 5,7% от учениците няма да направят нищо, тъй като това е личен избор на приятеля им; 3,8% няма да предприемат никакви действия, но няма и да бъдат приятели вече. 13,5% не могат да преценят какво биха направили, за да помогнат на приятел, който употребява наркотични вещества.

Обобщените резултати по класове са представени в Таблица 35.

Таблица 35

АКО ВАШ ПРИЯТЕЛ УПОТРЕБЯВА НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА, КАКВО БИХТЕ НАПРАВИЛИ, ЗА ДА МУ ПОМОГНЕТЕ? (повече от 1 отговор)	В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			Общо (%)
	5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	
Ще говоря лично с него за вредите	56,7	53,8	59,0	56,5
Ще говоря с близките му	41,9	39,6	42,8	41,4
Ще го насоча към специалисти	26,5	23,3	29,6	26,5
Ще му кажа, че ако иска да сме приятели, трябва да спре да употребява	25,9	25,1	20,4	23,8
Ще говоря с учител или училищен психолог	21,8	16,0	20,1	19,3
Нищо няма да направя, това си е негов избор	3,8	6,9	6,6	5,7
Нищо няма да направя, но и вече няма да ми е приятел	5,8	2,4	3,0	3,8
Друго	1,5	1,5	1,8	1,6
Не мога да преценя	9,6	16,0	15,0	13,5

V. Нагласи относно рисковете и проблемите за обществото, които пораждаат употребата на тютюн, алкохол и наркотици

77,9% от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник се обединяват около мнението, че употребата на наркотици е проблем за страната ни. Това мнение споделят 79,4% от учениците в 5-ти клас, 75,2% от 6-ти клас, 79,0% от учениците в 7-ми клас; 76,4% от всички момчета и 79,3% от всички момичета.

70,6% от учениците смятат, че употребата на наркотици е проблем за града им. Така мислят 72,7% от учениците в 5-ти клас, 68,9% от 6-ти клас, 70,1% от учениците в 7-ми клас; 69,9% от всички момчета и 71,1% от всички момичета.

68,5% от учениците са на мнение, че употребата на наркотици е проблем за училището им. Така мислят 68,6% от учениците в 5-ти клас, 66,2% от 6-ти клас, 70,7% от учениците в 7-ми клас; 67,5% от всички момчета и 69,3% от всички момичета.

Обобщените резултати по класове и по пол са представени в Таблица 36 и Таблица 37.

Таблица 36

СПОРЕД ВАС, УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЦИ ПРОБЛЕМ ЛИ Е:		В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			Общо (%)
		5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	
ЗА СТРАНАТА НИ	Да	79,4%	75,2%	79,0%	77,9%
	Не	5,5%	8,2%	9,6%	7,7%
	Не мога да преценя	15,1%	16,6%	11,4%	14,4%
ЗА ГРАДА ВИ	Да	72,7%	68,9%	70,1%	70,6%
	Не	9,9%	11,2%	13,8%	11,6%
	Не мога да преценя	17,4%	19,9%	16,2%	17,8%
ЗА УЧИЛИЩЕТО ВИ	Да	68,6%	66,2%	70,7%	68,5%
	Не	12,5%	16,0%	14,4%	14,3%
	Не мога да преценя	18,9%	17,8%	15,0%	17,2%

Таблица 37

СПОРЕД ВАС, УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЦИ ПРОБЛЕМ ЛИ Е:		КАКЪВ Е ВАШИЯТ ПОЛ?	
		Мъжки	Женски
ЗА СТРАНАТА НИ	Да	76,4%	79,3%
	Не	8,7%	6,8%
	Не мога да преценя	14,9%	13,9%
ЗА ГРАДА ВИ	Да	69,9%	71,1%
	Не	12,5%	10,7%
	Не мога да преценя	17,6%	18,2%
ЗА УЧИЛИЩЕТО ВИ	Да	67,5%	69,3%
	Не	16,6%	12,1%
	Не мога да преценя	16,0%	18,6%

87,6% от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник смятат, че има голям риск за здравето на хората, които пушат често цигари. На това мнение са 88,7% от учениците в 5-ти клас, 86,7% от 6-ти клас, 87,4% от учениците в 7-ми клас; 85,9% от всички момчета и 89,5% от всички момичета.

77,1% от учениците са на мнение, че има голям риск за здравето на хората, които пият често алкохол. Така мислят 78,2% от учениците в 5-ти клас, 75,8% от 6-ти клас, 77,2% от учениците в 7-ми клас; 76,6% от всички момчета и 77,7% от всички момичета.

93,4% от учениците мислят, че има голям риск за здравето на хората, които употребяват наркотици. На това мнение са 92,7% от учениците в 5-ти клас, 92,1% от 6-ти клас, 95,2% от учениците в 7-ми клас; 91,1% от всички момчета и 95,5% от всички момичета.

Обобщените резултати по класове и по пол са представени в Таблица 38 и Таблица 39.

Таблица 38

СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ИМА ГОЛЯМ РИСК ЗА ЗДРАВЕТО НА ХОРАТА, КОИТО:		В КОЙ КЛАС СТЕ? (%)			Общо (%)
		5-ти клас	6-ти клас	7-ми клас	
ПУШАТ ЧЕСТО ЦИГАРИ	Да	88,7%	86,7%	87,4%	87,6%
	Не	3,5%	4,5%	4,2%	4,1%
	Не мога да преценя	7,8%	8,8%	8,4%	8,3%
ПИЯТ ЧЕСТО АЛКОХОЛ	Да	78,2%	75,8%	77,2%	77,1%
	Не	8,7%	8,2%	9,0%	8,6%
	Не мога да преценя	13,1%	16,0%	13,8%	14,3%
УПОТРЕБЯВАТ НАРКОТИЦИ	Да	92,7%	92,1%	95,2%	93,4%
	Не	2,0%	1,8%	1,8%	1,9%
	Не мога да преценя	5,2%	6,0%	3,0%	4,8%

Таблица 39

	СМЯТАТЕ ЛИ, ЧЕ ИМА ГОЛЯМ РИСК ЗА ЗДРАВЕТО НА ХОРАТА, КОИТО:	КАКЪВ Е ВАШИЯТ ПОЛ? (%)	
		Мъжки	Женски
ПУШАТ ЧЕСТО ЦИГАРИ	Да	85,9%	89,5%
	Не	4,6%	3,5%
	Не мога да преценя	9,5%	7,0%
ПИЯТ ЧЕСТО АЛКОХОЛ	Да	76,6%	77,7%
	Не	9,7%	7,6%
	Не мога да преценя	13,7%	14,6%
УПОТРЕБЯВАТ НАРКОТИЦИ	Да	91,1%	95,5%
	Не	2,2%	1,6%
	Не мога да преценя	6,7%	2,9%

55,2% от родителите на учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник имат отрицателно отношение към лицата, употребяващи наркотици. Това споделят 54,4% от учениците в 5-ти клас, 54,1% от 6-ти клас и 57,2% от 7-ми клас. Безразлично е отношението към лицата, употребяващи наркотици, на 4,2% от родителите на учениците. Толерантно е отношение към лицата, употребяващи наркотици на 2,8% от родителите на учениците.

37,9% от родителите на учениците от 5, 6 и 7 клас не са разговаряли с децата си на тази тема. Това заявяват 41,9% от учениците в 5-ти клас, 37,8% от 6-ти клас и 33,8% от 7-ми клас.

VI. Характеристики на изследваната съвкупност

1. Клас

	Брой	Процент
Пети клас	344	34,1
Шести клас	331	32,8
Седми клас	334	33,1
Общо	1009	100,0

2. Пол

ПОЛ	КЛАС (%)			Общо брой	Общо Процент
	5 клас	6 клас	7 клас		
Мъжки	45,9	52,6	48,8	495	49,1
Женски	53,8	47,1	51,2	512	50,7
Без отговор	0,3	0,3	0,0	2	0,2

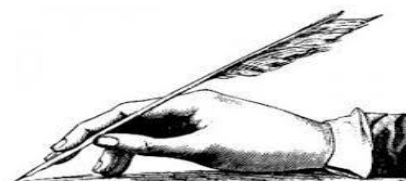
3. Възраст

	Брой	Процент
10 години	29	2,9
11 години	333	33,0
12 години	324	32,1
13 години	297	29,4
14 години	17	1,7
15 години	2	0,2
Без отговор	7	0,7
Общо	1009	100,0

4. Заедно ли живеят Вашите родители?

	Брой	Процент
Да	880	87,2
Не, разведени са	98	9,7
Не, но не са разведени	26	2,6
Майка ми е починала	2	0,2
Баща ми е починал	3	0,3
Общо	1009	100,0

VII. Основни изводи и препоръки

VII.1. Основни изводи

- ✓ 30,8% от учениците 5-7 клас в град Перник, най-често влизат в конфликт с приятели, връстници или съученици.
- ✓ Когато изпаднат в затруднени ситуации, 84,6% от учениците най-често се обръщат към семейството си.
- ✓ 53,4% от учениците заявяват, че не им се е случвало да искат да избягат от къщи, защото не са имали причина.
- ✓ 62,7% от учениците споделят, че не им се е случвало да се чувстват предавани от близките си.
- ✓ 72,0% от учениците най-често прекарват свободното си време с приятели.
- ✓ 57,0% от учениците споделят, че прекарват в Интернет до 3 часа дневно; 42,1% прекарват 4 и повече часа в Интернет.
- ✓ 39,6% от учениците заявяват, че повечето от съучениците им ги харесват.
- ✓ 43,7% от учениците от 5, 6 и 7 клас в град Перник заявяват, че разговарят с родителите си по въпроси, свързани с употребата на наркотици; 30,2% разговарят в училище с учители и педагогически съветници; 24,4% разговарят извън училище със съучениците и приятелите си за наркотици.

✓ Високи са дяловете на учениците, които не разговарят с родители (56,3%), учители и педагогически съветници (69,8%) и приятели/съученици (75,6%) по въпроси, свързани с наркотиците;

✓ Учениците 5-7 клас в град Перник смятат, че в училище трябва да се разговаря открито за тютюнопушенето – 39,0%; сексуалното възпитание – 30,5%; употребата на алкохол – 37,8%; употребата на наркотици – 38,1%; насилието в живота – 42,8%;

✓ 13,2% от учениците в 5-7 клас в град Перник, са пушили цигари поне веднъж в живота си. 47,4% от тях са пушили през последните 30 дни.

✓ Средната възраст, на която учениците са запалили първата си цигара е 10,7 години.

✓ Най-висок е дялът на учениците, които пушат 2-3 цигари дневно – 20,3%.

✓ 28,6% от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник заявяват, че са пили алкохол някога през живота си. 81,3% от тях са пили алкохол през последните 12 месеца.

✓ Средната възраст, на която учениците 5-7 клас от град Перник, са изпили първото си питие, е 10,2 години.

✓ 44,6% от учениците, които някога са употребявали алкохол, твърдят, че не са се напивали през последните 12 месеца.

✓ Учениците от 5-7 клас в град Перник пият: бира – 62,3%; вино – 37,7%; концентрати – 34,6%; коктейли – 20,4%.

✓ 76,8% от учениците твърдят, че не са имали проблеми във връзка с тяхната употреба на алкохол.

✓ 95,8% от учениците в 5-7 клас от град Перник декларират, че не са присъствали на купон, на който са се вземали наркотици; 4,2% са присъствали на такъв купон.

✓ 94,5% от от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник декларират, че не са им предлагани наркотици през последните 12 месеца. На 5,5% са им предлагали.

✓ 97,6% от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник декларират, че никога през живота си не са употребявали наркотици; 2,4% са употребявали.

✓ От употребяващите наркотици, най-висок е дялът на тези, които употребяват марихуана. Следват амфетамини и райски газ.

✓ 16 от 24 ученици, които употребяват наркотици, са употребявали през последните 12 месеца.

✓ Средната възраст, на която учениците 5-7 клас от град Перник, за пръв път са употребили наркотични вещества, е 10,9 години.

✓ 70,8% от учениците 5-7 клас в град Перник твърдят, че са употребили наркотици за първи път от скука, за разнообразие. Следващите причини са: от любопитство, за да опитат нещо непознато – 58,3%; за да бъдат приети от групата, компанията – 37,5%; защото са се чувствали самотни – 33,0%; защото е модерно – 29,2%; за удоволствие, за да изпитат временен приятен ефект -29,2%.

✓ Най-често учениците от 5-7 клас се снабдяват с наркотици от приятели/съученици – 33,3% и от дилър – 33,3%.

✓ 60,5% от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник заявяват, че знаят за въздействието и последствията от употребата на наркотици.

✓ 57,9% от учениците, които знаят за въздействието и последствията от употребата на наркотици, споделят, че това се дължи на разговорите с родителите си.

✓ 46,2% от учениците декларират, че знаят за въздействието и

последствията от употребата на наркотици от учителите и педагогическите съветници.

✓ **30,0%** от учениците декларират, че знаят за въздействието и последствията от употребата на наркотици от разкази на приятели, познати.

✓ **15,4%** от учениците 5-7 клас смятат, че има вероятност (голяма или не толкова голяма) в бъдеще да употребяват наркотици.

✓ **31,1%** от учениците смятат, че след първите 2-3 пъти употребата на наркотици води до привикване.

✓ **20,0%** от учениците са на мнение, че привикването към наркотици вследствие на тяхната употреба зависи от самите наркотици.

✓ **39,7%** от учениците смятат, че човек може да се откаже от наркотиците, ако има силна воля.

✓ **33,8%** от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник смятат, че човек може да се откаже от наркотиците само чрез лечение.

✓ **33,2%** от учениците мислят, че човек може да се откаже от наркотиците, но много трудно.

✓ **56,5%** от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник споделят, че ако техен приятел употребява наркотични вещества, те ще говорят лично с него за вредите от наркотиците, за да му помогнат.

✓ **41,4%** от учениците заявяват, че ако техен приятел употребява наркотични вещества, те ще говорят с близките му, за да се опитат да му помогнат.

✓ 26,5% от учениците декларират, че ако техен приятел употребява наркотични вещества, те ще го насочат към специалисти, за да се опитат да му помогнат.

✓ 77,9% от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник се обединяват около мнението, че употребата на наркотици е проблем за страната ни.

✓ 70,6% от учениците смятат, че употребата на наркотици е проблем за града им.

✓ 68,5% от учениците са на мнение, че употребата на наркотици е проблем за училището им.

✓ 87,6% от учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник смятат, че има голям риск за здравето на хората, които пушат често цигари.

✓ 77,1% от учениците са на мнение, че има голям риск за здравето на хората, които пият често алкохол.

✓ 93,4% от учениците мислят, че има голям риск за здравето на хората, които употребяват наркотици.

✓ 55,2% от родителите на учениците от 5, 6 и 7 клас в училищата на територията на град Перник имат отрицателно отношение към лицата, употребяващи наркотици.

✓ 37,9% от родителите на учениците от 5, 6 и 7 клас не са разговаряли с децата си на тема наркотици.

Мнението на редица водещи експерти в областта на детско-юношеското развитие е, че именно пубертетът е решаващ период, в който трябва да бъде отделено особено внимание на младежите, за да се формират стабилни модели на поведение и доверие, както и ценностна система, изключваща употребата на цигари, алкохол и наркотици. В този период от своето развитие – във възраст между 10 и 13 години – подрастващите са лесно податливи на различни влияния и са склонни към рисково поведение. Едни от най-неправилните решения подрастващите взимат именно в този период. Пътят на тийнейджърите към съзряването нерядко е изпълнен с редица опасности и рисково поведение. Разговорите с тях за сексуалността, отношенията с връстниците, влиянието и зависимостта от тютюн, наркотици и алкохол, както и влиянието на интернет и медиите, са едни от най-трудните, но необходими за обсъждане теми. За тях трябва да се говори често както в семейството, така и в училище, за да не се превърнат в теми „табу“, а да помогнат на тийнейджърите да вземат правилните решения. В този период от живота си децата се поддават в голяма степен на емоциите си, които варират от високо самочувствие, уважение и обич към семейството и приятелите, до ниско самочувствие, несигурност, съмнения и нестабилност. Семейството, училищната среда и приятелите играят съществена роля при изграждането на възприятието на подрастващите за обществото и света като цяло, в частност и отношението им към алкохола, тютюнопушенето и употребата на наркотици.

Вземайки предвид данните от проучването и мнението на специалистите, по-долу представяме нашите препоръки.

VII.2. Основни препоръки

Имайки предвид ниските дялове на учениците, които смятат, че е в училище трябва да се разговаря открито за тютюнопушенето, употребата на алкохол или наркотици, сексуалното възпитание или насилието в живота и високите дялове на тези ученици, които твърдят, че не са разговаряли с родителите си, учителите/педагогическите съветници и приятелите/съучениците си по въпроси, свързани с наркотиците, препоръчваме:

✓ Както в семействата, така и в училище да се говори по-често по теми като тютюнопушенето, употребата на алкохол и наркотици, насилието като цяло, сексуалното образование и други, свързани с възпитанието и оформянето на миросгледа на учениците от 5-7 клас. Тези теми са ключови за поведението и здравето на учениците от една страна и от друга, необходимо е учениците да бъдат подробно информирани относно вредите, които тютюневите изделия, алкохолът и наркотиците нанасят на организма им и какви са последствията в бъдеще, за да могат да вземат самостоятелно и убедено своето информирано решение.

✓ Необходимо е да се изгради отговорност на учениците към тяхното здраве и към здравето на околните, те да бъдат убедени, че приемането на наркотици, алкохол и пушенето на цигари са не само вредни навици, но и практики, които биха могли да навредят както на самите тях, така и на близките им.

✓ Предвид това, че се увеличава делът на учениците, които в по-ранна възраст започват да употребяват цигари, алкохол или наркотици смятаме, че е препоръчително да се разработи програма или политика, чрез която учениците да получават информация по тези теми. Смятаме, че усилията трябва да бъдат съвместни както в училище, така и в семействата, за да се постигнат трайни резултати.

✓ Предвид това, че 15,4% от учениците от град Перник са заявили, че съществува вероятност (голяма или не толкова голяма) да употребят наркотици в бъдеще, препоръчваме повишаване на информираността на учениците относно вредите за здравето и психиката от употребата на наркотици.

✓ Предвид това, че 42,1% от учениците прекарват в Интернет повече от 4 часа дневно, а приблизително 57,0% прекарват в Интернет до 3 часа дневно, препоръчваме да се помисли за интернет съдържание, предимно в най-използваните от учениците сайтове, например Тик-Ток, Фейсбук и Ютюб, относно вредите и последствията от употребата на цигари, алкохол и наркотици. Тази информация би могла да бъде представена от популярни сред учениците инфлуенсъри и/или личности, които да привлекат вниманието на учениците.

✓ Предвид това, че приблизително 37,9% от родителите не са разговаряли с децата си относно наркотиците, препоръчваме да се направят стъпки в посока на по-активното включване на родителите в превенцията на учениците както относно употребата на наркотици, така и в други проблемни области от живота на учениците, които биха оказали негативно влияние върху здравето и психиката им.

✓ Препоръчваме създаването на информационни кампании както на територията на града/областта, така и в цялата страна, с фокус върху въздействието и последствията от употребата на тютюн, алкохол и наркотици, нуждата от физическа активност и др.

✓ Препоръчваме привличането на известни личности, обичани от младите хора – певци, артисти, спортисти, блогъри, инфлуенсъри, които да говорят по проблемните теми.